

Kadın Çalışmalarının Yarım Yüzyılı: Bibliyometrik Bir Analiz

Half Century of Women's Studies: A Bibliometric Analysis

Nursem KESKİN AKSAY*

Haydar YALÇIN**

Özet

Çalışmamızda, Kadın Çalışmaları¹ alanında akademide belirlenen kriterlere göre en üretken araştırmacılar, en üretken kurumlar, en üretken ülkeler hangileridir sorularının yanında araştırmaların hangi kurumlar tarafından fon yoluyla desteklendiği ve araştırmaların hangi konulara odaklandığı sorularına cevap aranmıştır. Bu amaçla Web of Science'in ilgili indekslerinde kategorisi "Women's Studies" olan bütün yayın bilgileri elde edilmiştir. Veri setinde 1975-2023 arasında 80 farklı kaynaktan 83,117 bilimsel doküman bilgisi (makale, bildiri, kitap bölümü vb.) derlenmiştir. Kadın Çalışmaları literatürü için yıllık büyüme

* Dr. Öğr. Üyesi, İbn Haldun Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, nursem.aksay@ihu.edu.tr, orcid.org/my-orcid?orcid=0000-0002-7260-7464

** Doç. Dr., Ege Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, Yönetim Bilişim Sistemleri Anabilim Dalı, haydar.yalcin@ege.edu.tr, orcid.org/0000-0002-5233-2141

1 "Women's Studies" çoğunlukla kapsamının genişliği, çok disiplinli olması ve kadın hareketini de içermesi sebebiyle daha çok "Kadın Çalışmaları" olarak Türkçeye çevrilmektedir. Fakat daha akademik odaklı çalışan dergiler, merkezler ve lisansüstü programlar "Kadın Araştırmaları" kavramını da kullanmaktadır. Bu kavramsallaştırma başka bir makalenin konusu olabilir fakat burada Kadın Çalışmaları, kadınlarla ilgili ve ilişkili her türlü araştırmayı da içine alacak şekilde çatı bir terim olarak alınmaktadır.

Cite this article as: Keskin Aksay, N. & Yalçın, H. (2023). Kadın Çalışmalarının Yarım Yüzyılı: Bibliyometrik Bir Analiz. *KADEM Kadın Araştırmaları Dergisi*, 9(1), 32-66.

This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License

oranı %3,52 olarak hesaplanmıştır. Çalışmanın katkısı çoğunlukla tek boyutlu ele alınan bibliyometri çalışmalarının kadın çalışmaları alanında yazarlar arası iŐ birliği; yazar, ülke ve kurum üretkenliği; fon sağlayıcılar; araştırma odakları ve eŐ kelime kümeleri analizi kategorileri ile değerlendirilmesi ve bütünsel bir Şekilde ele alınmasına dayanmaktadır. Böylece uluslararası akademik yazında etkili literatürün bu özellikleri gözden geirilererek, Türkiye’de kadın çalışmalarında akademik olarak öncelik verilmesi gereken araştırma konuları, temalar, araştırma soruları kavramsal tartışmalar ve yaklaşımlar üzerinden bir analiz gerçekleştirilmiştir.

Anahtar kelimeler: Kadın alıŐmaları, Akademik retkenlik, Bibliyometri, Sosyal AĐ Analizi

Abstract

In our study, in addition to the questions of which are the most productive researchers, the most productive institutions, and the most productive countries in the field of Women’s Studies, based on the criteria determined in the academy, we sought answers to the questions of which institutions provided funds to the researches and on which topics these studies focused on. To accomplish this, we collected comprehensive publication data from the relevant indexes of the Web of Science, specifically those categorized under “Women’s Studies.” The dataset encompassed 83,117 scholarly documents (articles, papers, book chapters, etc.) sourced from 80 different outlets, spanning the period from 1975 to 2023. The annual growth rate for Women’s Studies literature was calculated as 3.52%. The contribution of the study is based on holistic evaluation of bibliometric studies, which are mostly considered in a single dimension, with the categories of collaboration among authors; author, country and institutional productivity; funders; research focus areas and co-word analysis in the field of women’s studies. Thus, by reviewing these characteristics of the influential literature in the international academic production, an analysis was carried out on the research topics, themes, research questions, conceptual discussions and approaches that should be prioritised academically in women’s studies in Turkey.

Keywords: Women’s Studies, Academic Productivity, Bibliometrics, Social Network Analysis

Extended Abstract

This study aims to discuss academic productivity in the field of Women's Studies between 1975-2003 through a bibliometric analysis. To this end, it focuses on a range of analyzes involving the most prolific researchers, institutions, and countries. It also aims to provide information on the institutions which support women's studies with funds and the research focus areas. All publication data (WC=women's studies) in the category of "Women's Studies" in the Web of Science database were collected and 83,117 scientific research documents were compiled from 1975 to 2023. The annual growth rate of the Women's Studies literature was calculated as 3.52%. The study takes a comprehensive approach by evaluating various categories such as author collaboration; author, country and institutional productivity; funders; research focus areas and co-word analysis within the scope of bibliometric studies in the field of Women's Studies. Priority research topics, themes, research questions and approaches in the field of Women's Studies in the world are addressed through conceptual discussions.

According to the findings, since the field of women's studies is difficult to define within a single discipline and the issues it discusses are related to many social phenomena, multidisciplinary and interdisciplinary studies make women's studies open to multiple authors and author collaboration. Considering that single-authored documents constitute approximately 30 per cent of all documents, author collaboration rate is high in women's studies. Collaborative studies are important in terms of ensuring gender representation in this field, as well as encouraging male authors to the field of women's studies. Although the author productivity alone may not fully reflect the quality or academic impact of a researcher, when the related measures are analyzed as a whole, they can provide inferential information about author productivity. In this respect, in this study the number of documents, total number of citations, and h-index values of authors conducting research in the field of women's studies are shown together.

When we look at the productivity of countries and institutions, the United States is the country with the highest h-index value. This means that researchers in the United States produce more effective publications and receive more citations. The USA also

leads the way in terms of total number of citations and again shows the highest productivity in terms of manuscript numbers. Countries such as the United Kingdom, Canada, Australia, the Netherlands, and Sweden exhibit a certain level of influence and productivity, albeit lower than the United States. While Harvard and Michigan University which are situated in United States, stand out as the institutions with the highest h-index values indicating high impact and extensive citation rates, it is observed that University of Michigan publications are frequently cited by other researchers in terms of total citations. Although the number of documents of some institutions such as Harvard University is lower, it has been observed that the number of impact and citations is high. This study examines the productivity, impact and cooperation in the field of Women's Studies and reveals the performance inequalities between different countries and institutions. As a result of the analyzes made, it was concluded that Turkey has an important position among non-European countries.

In addition, when we look at the results of our study to reveal the contributions of different funders to academic research and to identify the actors funding women's studies, The Canadian Social Sciences and Humanities Research Council, as a funding institution, has a high h-indeks value, number of citations and number of publications. It has been seen that it provides significant support to academic research. The National Institutes of Health (NIH) has also contributed significantly to research in the field of health, as indicated by its high h-index value and citation count. Pharmaceutical companies such as Pfizer, GlaxoSmithKline, Merck, Novartis, Bayer, Boehringer Ingelheim and Eli Lilly and Company are among the funders that have achieved high h-index values and citation numbers by supporting academic research in the field. Economic and Social Research Council (ESRC) stands out with its high h-index value and citation count. Institutions such as the Office of Research on Women's Health and the National Science Foundation (NSF) also support academic research. Although the number is not very large, it can be said that the most effective and efficient funders are in the fields of social and human sciences. However, it is clearly seen that health and medicine stand out among the effective funders by emphasizing the priority of positivist sciences both in the world and in Turkey. In this context, care should be taken to increase the centers focusing

on women's studies in Turkey, to encourage universities, public institutions, and the private sector to invest in these studies, and to ensure a certain level of contribution.

Words with high "All Degree" value and "Betweenness Centrality" value like "women", "gender", "health", "men", "attitues", "experiences", "violence", "children" are heavily linked with other words in general and stand out as important concepts in women's studies literature. While these words represent themes that are the subject of extensive research and general discussion, words with high "Low Aggregate constraints (LAC)" express research topics that are open to development by having a freer connection construct because they are less restricted with other words. Words such as "health" and "care", can be more freely associated with other concepts. Words with a high "High Aggregate constraints (HAC)" value have more limited connections because they are more constrained with other words. Words such as "women", "health", "gender" have a more specific relationship with other concepts. In other words, it is possible to say that these concepts are concepts that have reached the level of maturity in the women's studies literature. According to co-word analysis, the most prominent clusters are "women," "gender," "feminism," "intersectionality," "race," "sexuality," "masculinity" and "violence".

To conclude, the high interdisciplinary transitivity of the field of women's studies reveals the importance of inter-author collaboration. A gender- and discipline-focused analysis of multi- and single-authored women's studies research can increase gender balance and disciplinary representation and conceptual interactions in women's studies. When we look at the productivity of authors, countries, institutions and funders, we see a positivist focus of knowledge production and investment centered on "Western" civilizations. It is essential to increase the number of funders focused on social sciences and humanities, to focus on different countries and regions, to provide academic investment opportunities in regions other than "Western" civilizations, to discuss academic productivity in universities and to develop interdisciplinary and multidisciplinary research models according to the context. Most importantly, according to research focuses and co-word analyses, highly related concepts and clusters such as "gender" should be reviewed according to country models and alternative ways of contribution should be found. Accordingly, it is seen that a global contribution to

women's studies can be achieved through alternative and layered studies, especially in research focuses such as “masculinity,” “race,” “culture,” “religion,” “family,” “agency,” “space,” “affect,” “aging,” “disability,” and “intersectionality”; interdisciplinary balance; local and global multi-stakeholder collaborations and investments.

Kadın Çalışmalarında Bibliyometrik İncelemenin Önemi ve Çalışmanın Katkısı

Kadın çalışmaları ile ilişkili olarak hazırlanan bibliyometrik çalışmalar incelendiğinde, atıf yapma ve cinsiyet arasındaki ilişkilere dair çalışmalar ve buna dayalı olarak kadınların akademik çalışmalarda daha az temsil edildiği bulguları öne çıkmaktadır. Örneğin, cinsiyet atıf farkını uluslararası ilişkiler alanında inceleyen çalışmalara odaklanan Maliniak vd. (2013) atıfların cinsiyet eşitsizliği üzerindeki etkisini araştırmış ve kadınlar tarafından yazılan makalelerin erkekler tarafından yazılanlara göre daha az atıf aldığı ve daha az merkezî olduğu saptanmıştır. Bunun en önemli iki nedeni kadınların çoğunlukla kendilerine atıf vermemesi ve erkeklerin de çoğunlukla kadınlara değil erkeklerle atıf vermesi olarak belirtilmiştir (Maliniak vd., 2013). Diğer bazı çalışmalarda ise cinsiyet ve kendi kendine atıf yapma arasındaki ilişkiyi farklı alanlar üzerinde karşılaştırmak hedeflenmiştir. Bu çalışmalara göre, uluslararası ilişkiler alanında da görüldüğü gibi özellikle kendi kendine atıf yapma oranı erkeklerde kadınlara göre çok daha yüksek izlenmiştir ve bunun akademik görünürlük ve kariyere etkisinin kadınlar aleyhine olduğu belirtilmiştir (Costas vd., 2010; King vd., 2017). Atıf davranışının temel dinamiklerini önceleyen çalışmalara da rastlamak mümkündür (Bornmann & Daniel, 2008). Bu tür çalışmalarda, atıf sayılarının neyi ölçtüğü incelenirken atıf davranışı üzerine yapılan çalışmaların bir derlemesi sunulmaktadır. Atıf verme motivasyonlarının akademik nitelik ve bilimsel güvenilirlik dışında da çeşitlendiğini gösteren çalışmalar atıf sayısının bir akademik verimlilik ölçütü olması konusunu tartışmaya açmaktadır (Bornmann & Daniel, 2008).

Atıf ve küresel akademik temsilin ilişkisine vurgu yapan diğer çalışmalarda, bilim alanında küresel cinsiyet eşitsizliklerinin incelendiği görülmektedir. Bu çalışmalara göre cinsiyet eşitsizliğinin küresel ölçekte gerçekleşmesinin en önemli sebepleri aynı pozisyonda olan erkek ve kadınlardan erkeklerin daha çok atıf alması, kadınların aldıkları az atıf sayısı sebebiyle daha çok yerel bir akademik ağ düzeyinde kalmaları

ve küresel ölçekte temsil edilememeleridir (Filardo vd., 2016; Larivière vd., 2013). Yapılan diğer çalışmaları sıralamak gerekirse astronomi alanındaki bir çalışma cinsiyet eşitsizliğini ele alan bibliyometrik bir analiz sunmakta ve çalışmaya dahil edilen yayınların atıf sayıları kullanılarak, kadın ve erkek araştırmacıların yayınlarının nasıl farklı şekilde alıntılandığını ve etkileşim gördüğünü değerlendirmektedir (Caplar vd., 2017). Aynı zamanda yayın verileri kullanılarak, bilim dallarında kadınların temsiliyetinin ne zaman eşitlenmesinin beklendiği ve bu süreçte hangi faktörlerin etkili olduğu incelenmektedir (Caplar vd., 2017). Kadın çalışmaları ve akademik üretkenlik üzerine yapılan çalışmalarda ise akademik yayınlarda cinsiyetin rolü incelenmekte ve kadınların akademik üretkenlikteki katkısı değerlendirilmektedir. Bu bağlamda analiz edilen makalelerdeki yazarların cinsiyeti, kurumları ve disiplinleri dikkate alınarak cinsiyet eşitsizliklerinin hangi alanlarda ve nasıl ortaya çıktığı araştırılmıştır ve akademik yükseköğretimde kadınların çoğu alanda yeterince temsil edilmediği öne çıkmıştır (West vd., 2013). Başka bir çalışmada ise yüksek etkili tıp dergilerinde yayınlanan makalelerdeki kadınların ilk yazarlık oranı incelenmektedir (Filardo vd., 2016). 1994-2014 yılları arasında yayımlanan makalelerin analiz edildiği çalışmalar, kadınların ilk yazar olarak yer alma oranının zamanla nasıl değiştiğini ve cinsiyet eşitsizliklerini vurgulamaktadır (Filardo vd., 2016; Larivière vd., 2013; Maliniak vd., 2013).

Akademik dergilerdeki taraflı ve önyargılı davranışları araştırmak amacıyla yapılan bir deneysel araştırmanın rapor edildiği çalışmada ise, araştırmacılar, makaleleri tek kör hakemli ve çift kör hakemli değerlendirmelere göndererek prestijli üniversite, tanınmış yazar ve cinsiyet kategorileri özelinde makalelerin hakem değerlendirmelerini incelemiştir (Tomkins vd., 2017). Araştırmalar, aynı zamanda, özellikle lisansüstü, akademik pozisyon ve araştırma destekleri başvurularında kadınların daha düşük puanlar aldığını ve eşit nitelikteki kadın ve erkek başvuruları arasında hem kadın hem de erkek komite üyelerinden kaynaklanan cinsiyet temelli ayrımcılık olduğunu göstermiştir (Moss-Racusin vd., 2013; Trix & Psenka, 2003; Wenneras & Wold, 2010). Benzer bir şekilde, farklı ülkelerde ve disiplinlerde akademik kariyerlerdeki cinsiyet eşitsizliklerinin tarih boyunca nasıl değiştiği incelenmektedir. Analiz edilen veriler, kadınların bilimsel rollerdeki temsiliyetinin zamanla arttığını, ancak hala önemli bir cinsiyet eşitsizliği bulunduğunu

göstermektedir (Tomkins vd., 2017; Trix & Psenka, 2003).

Bu çalışmalar, bibliyometri kullanarak doğa bilimleri ve sosyal bilimler alanında akademik kariyer başvuruları, yayın süreçleri, referans yazma pratikleri ve atıf verme motivasyonları üzerinden kadınlara karşı olan ayrımcılığı ve önyargılı yaklaşımları ortaya koyarken akademik camiada kadının temsiliyetini ve toplumsal cinsiyet eşitsizliğine sebep olan sistematik yapıları göstermesi açısından kadın çalışmaları alanına önemli katkılar sunmaktadır. Bu çalışmaların sonuçları, cinsiyet eşitliği çabalarını desteklemek ve ilerlemeyi sağlamak için önemli bir bilgi kaynağı olarak kullanılmaktadır. Tüm bu yanlarıyla bu çalışmaların önemli bir kısmı cinsiyet eşitsizliği kategorisi üzerinden değerlendirmelere odaklanması açısından kadın çalışmaları literatüründe sayılabilir fakat daha çok kadınların sayısal temsiline ve akademik performansının değerlendirilmesinin altını çizmekte ve en önemlisi bu çalışmaları da içine alan kadın çalışmaları literatürünün kendisinin bibliyometrik analizine odaklanmamaktadır. Dünyada kadın çalışmaları, toplumsal cinsiyet çalışmalarıyla birlikte önemli bir artış gösterse de akademi ve birçok sosyal alanda eşitsizlik ve ayrımcılığın devam ettiği düşünüldüğünde kadın çalışmaları literatürünün yapısını anlamak önem arz etmektedir. Bu manada akademiye kadın çalışmaları yayınları olarak kategorize edilen literatürün bibliyometrik verilere dayalı analizinin sınırlı olduğu görülmektedir.

Kadın çalışmaları literatürünü bibliyometrik yöntem ile analiz eden çalışmalara bakıldığında, çoğunlukla bir ya da birkaç dergiye odaklanarak o dergi içeriğindeki kavramlar, atıflar ve etki analizi üzerine değerlendirmeler öne çıkmaktadır (Mack, 1991; Cronin vd., 1997; Krikos & Ingold 2004; Hassan vd. 2021). Bu doğrultuda en yeni çalışmalardan biri Uluslararası Kadın Çalışmaları (Journal of International Women's Studies -JIWS) dergisinin 2002-2019 yılları arasındaki entellektüel etkileri ve yayın çıkarma modellerini analiz etmektedir (Hassan vd. 2021). Bazı diğer çalışmalar ise daha çok Brezilya, Eski Sovyet Ülkeleri, İsveç ve Malezya gibi ülke ve bölge odaklı hem kadın hem de toplumsal cinsiyet çalışmaları alanında bibliyometrik analizler içermektedir (Kataeva vd. 2023; Hoppen & Vanz 2023; Söderlund & Madison, 2015, Zainab, 2008). Ayrıca özellikle kadına yönelik şiddet gibi tematik odaklarla bibliyometrik çalışmaların gerçekleştirildiğini görmek mümkündür (Wu vd., 2020; Yıldırım & Ergüt, 2016; Koç, 2020).

Türkiye’de yapılan çalışmalardan olan örnekler ise genellikle kadına yönelik şiddet konusunda küresel ve Türkiye merkezli yayınların analizini içermektedir (Yıldırım & Ergüt, 2016; Koç, 2020). Türkiye’de kadına yönelik şiddet araştırmaları ile ilgili yapılan bibliyometrik bir çalışma, Web of Science’da dünyada kadına yönelik şiddetle ilgili ilk çalışmanın tarihinin 1975, Türkiye’de bu konuda yapılan ilk çalışmanın 2003 yılında olduğunu göstermektedir. Ancak 2015 yılından itibaren ağırlık kazandığı belirtilmektedir (Koç, 2020: 32). Bu noktada Web of Science’ın hegemonik bir bilim kategorisi içinde bazı alanları ve kavramsallaştırmaları dışarıda bıraktığı ve günümüzde kadına yönelik şiddet olarak kavramsallaştırılan konuların sosyal antropoloji, postkolonyalizm, tarih ve edebiyat gibi alanlarda ve hatta disiplinlerin oluşmasından önce farklı şekillerde çok önceden çalışıldığı göz önünde bulundurulmalıdır. Fakat yine de Türkiye’deki çalışmaların küresel ölçekte temsiliyet kazanması ve Türkiye’nin kendine özgü katmanlı yapısıyla dünyada kabul gören literatüre alternatif katkılar yapması yönünde analiz ve öneriler sunmak için küresel ölçekte ve makro bir bakış açısı ile kadın çalışmalarının bibliyometrik analizinin gerekliliği açıktır. Kadın çalışmaları literatürünü “Müslüman ülkeler” kategorisinde üretilen yayınlar üzerinden ele alan, Engin Arık ve Sema Akboğa (2018) tarafından yazılan “Women Studies in the Muslim World: A Bibliometric Perspective-Müslüman Dünyada Kadın Çalışmaları: Bibliyometrik Bir Yaklaşım” adlı makale en az %50 nüfusu Müslüman olan ülkelerde kadın çalışmaları alanında yapılan yayınları incelemektedir. Yazarların Müslüman ülkeler ve Müslüman yazarlar kategorileri tartışmaya açık olmakla birlikte bu ülkelerde kadın çalışmaları alanındaki yayınlara bakıldığında %30,9 oranla Türkiye’nin ilk sırada olduğu görülmektedir. Fakat bu oranın çoğunlukla sağlık, tıp, jinekoloji gibi pozitivist disiplinlerinde görüldüğü, sosyoloji, sosyal-kültürel antropoloji, tarih, edebiyat ve siyaset bilimi gibi disiplinlerin çok kısıtlı kaldığı, küresel ölçekte temsilin çok düşük olduğu ve yeterli olmadığı ortaya çıkmaktadır (Arık & Akboğa, 2018). Bu çalışma, dünyanın belli ülkelerinde kadın çalışmaları literatürünün durumunu göstermesi açısından önemli bir yerde dursa da kadın çalışmalarının küresel ölçekteki yerini analiz etmemektedir.

Literatürde küresel ölçekte kadın çalışmalarına bibliyometrik bir yaklaşım getiren çalışmalar oldukça kısıtlıdır. Tsay ve Li (2017) tarafından gerçekleştirilen, 1900-2013 yılları arasında kadın çalışmaları litera-

türünün büyümesini, ülke ve dile göre dağılımlarını, doküman tiplerini, araştırma alanlarını, öne çıkan dergileri ve atıf alan makalelerin özelliklerini inceleyen bir çalışmanın özellikle araştırma odakları ve anahtar kelimeler konusunda eksik kaldığı görülmektedir. Bir diğer küresel boyutlu çalışma ise kavram ve anahtar kelime kümelerine odaklanarak kadın çalışmalarının entelektüel yapısını değerlendirmiştir fakat bu çalışmada da yazar üretkenliği, yazarlar arası iş birliği ve fonlanma konularına yer verilmemiştir (Yun vd., 2020). Bu noktada, bu çalışma yazar üretkenliği, yazarlar arası iş birliği, ülke üretkenliği, çalışma odakları, ilgili kavramsal haritalar ve fon sağlayıcılara odaklanarak bütüncül bir yaklaşımla küresel ölçekte kadın çalışmalarının yapısını anlamaya çalışmaktadır. Atıf ve h-indekslere dayalı nicel bir üretkenlik analizi yanında, çalışma odakları ve ilgili kavramların haritası ise nitel bir değerlendirme sunmaktadır. Çalışmamızda literatürde bahsedilen bu çalışmalardan farklı olarak şu araştırma sorularına cevap aranmaktadır:

1. Kadın Çalışmaları alanındaki en üretken yazarlar kimlerdir?
  - a. Araştırmacılar
  - b. Kurumlar
  - c. Ülkeler
2. Kadın Çalışmaları alanında ortaya çıkan araştırma odakları nelerdir?
3. Kadın Çalışmalarına fon sağlayan kurumlar hangileridir?

Yöntemsel Çerçeve

Çalışmamızda bibliyometri yöntemi kullanılmıştır. Yöntem matematiksel ve istatistiksel yöntemlerin bilimsel iletişim ortamlarına uyarlanması içermektedir (Ghaffari vd., 2023). Bu yöntem uyarınca kadın çalışmalarını hususundaki bilimsel yayın dokümanlarına erişebilmek için uluslararası alan yazında indekslenmiş 83,117 akademik çalışmanın bibliyografik verileri derlenmiştir. Bu konuda yapılan çalışmalarda daha çok kadın erkek cinsiyet eşitsizliği, hakem ve akran değerlendirmesi dinamikleri gibi konular ele alınırken alanın temel dinamiklerini ortaya koyan ve büyük resmi ortaya koymaya dönük bir bakış açısı sergileyen çalışmaların sayısı oldukça sınırlıdır. Çalışmamızda bu sınırlılığı ortadan kaldırmak için ve Web of Science veri tabanında yer alan konu kategorisinde (WC Category) “women’s studies” indeks-

lenmiş yayınların tamamını alarak herhangi bir veri kaybına konu olmadan kadın çalışmaları ile ilgili; üretken yazarların kimler olduğu, bu yazarların; araştırmacı kurum ve ülke seviyesinde nasıl şekillendiği, kadın çalışmaları konusunda ortaya çıkan araştırma odaklarının neler olduğu ve kadın çalışmalarında fon sağlayan kurumların hangileri olduğu gibi araştırma sorularına cevap aranmıştır. Bunun için bir bibliyometri yöntemini kullandığımız çalışmamızda ve aynı zamanda sosyal ağ analizi ve çizge teorisi yöntemlerinden faydalandık. Sosyal ağ analizi ile birlikte düğüm noktalarının ağda üstlendikleri rollerin önem seviyelerini belirleyebildiğimiz gibi, gelişmekte olan ve alandaki yerini tescillemiş, sabitlemiş tabiri caizse doyumluk seviyesine erişmiş konu alanlarının tespit edilmesi de mümkün olmuştur. Bu alanlarda ve odaklarda beliren kavramların literatürdeki yerleri ve tartışılma şekilleri analiz edilerek çalışmaya nitel bir değerlendirme de katılmıştır.

Çalışmanın Kısıtları

Kadın çalışmaları alanı disiplinler arası ve çok disiplinli bir akademik literatüre sahip olduğundan dolayı sosyal bilimler, beşeri bilimler ve doğa bilimleri alanlarındaki yayın süresi, atıf sayısı, dergi sayısı, akademik temsiliyet ve metot farklarından doğan akademik prestij tanımlarının baskın olan pozitivist bilimler ya da metotlar üzerinde yoğunlaşabilmesi mümkündür. Bu noktada yukarıda da belirtildiği gibi sosyoloji ve sosyal-kültürel antropoloji disiplinlerinde çok önemli bir yer tutan kadın çalışmaları ve toplumsal cinsiyet çalışmaları göz ardı edilebilmektedir. Fakat bu çalışmada metot ve disiplin farklılıklarının yaratabileceği hiyerarşi analiz edilmemiştir daha çok kadın çalışmalarının küresel ölçekte durumunun analizi öncelenmiştir. Bu nedenle kadın çalışmalarının disiplin bazlı analizi bu makalenin konusu değildir.

Yukarıda tartışılan, kadın çalışmaları alanında sayılabilecek özellikle kadın ve erkeklerin atıf verme yaklaşımlarına, yazar cinsiyetlerinin oranına ve akademik üretkenliğindeki cinsiyet faktörünün analizine bakan çalışmalar toplumsal cinsiyet eşitliğine dair önemli bir yerde durmaktadır. Aynı zamanda akademide kadın çalışmalarıyla ilgili çalışanların genelde kadınlar olduğu söylemi yaygındır ve ilgili bazı çalışmalar kadın yazarların bu alanda yüksek oranda bulunduğunu göstermektedir (Cronin vd., 1997; Koç, 2020). Fakat daha önce de belirtildiği gibi nicel olarak kadınların ya da erkeklerin belli alanlarda ne kadar temsil edildiği, toplumsal cinsiyet eşitliğine dair verilerden biri

olsa da bize çok sınırlı bilgi sunabilmektedir. Kadınların ve erkeklerin akademideki temsili, rolleri ve üretkenliği ile ilgili kapsamlı bir çalışma gerekmektedir. Fakat çalışmamız kadın çalışmalarındaki yazar odaklı bir toplumsal cinsiyet temsili ve eşitliği sorusuna odaklanmamaktadır.

Web of Science barındırdığı yayın sayısı ve en prestijli akademik dizin olarak vurgulanması açısından küresel ölçekte kadın çalışmalarının akademik görünürlüğünün analizi için en önemli dizinlerden biridir. Bununla birlikte her ne kadar küresel ölçekte en prestijli ve üretken yayın dizini olarak kabul edilse de verinin kaynağı olan Web of Science'ın akademideki performans değerlendirmeleri, akademinin sektörleşmesi ve değerlendirme kriterlerini disiplinler arası farklılıklarını göz ardı etmesi açısından akademik etki ve başarının tek kaynağı olarak görülmesinin eleştirel olarak analiz edilmesi gerekebilir (Van Norden, 2017; Salisbury, 2009; Butler, 2016). Daha geniş değerlendirmelere başka dizin ve yayınların eklenmesi ve karşılaştırılması önem arz etmektedir.

Kadın çalışmaları ve toplumsal cinsiyet çalışmalarının daha çok nitel metotları kullandığı düşünülürse bibliyometrik yöntemle yapılan haritalandırmalarda derinlemesine anlam, söylem ve algılardan doğan cinsiyet eşitsizliğinin analizinin eksik kaldığı ve mevcut akademik yapıyı yeniden üretme riski olduğu bilinmektedir (Şentürk vd, 2020; Kümbetoğlu, 2005). Buna rağmen Web of Science'da taranan çalışmaların çoğunlukla nicel yöntemlere ağırlık veren disiplinlerden olduğu görülmekte, bunun pozitivist bilimlerin daha çok atıf alması ve daha "bilimsel" görülmesiyle ilişkisi olduğu söylenmektedir (Şentürk, vd. 2020, Haraway, 1988). Bunlar göz önünde bulundurularak özellikle çalışma odakları ve eş kelime kümeleri analizi üzerinden kavramsal ilişki ve araştırma konuları konusundaki bulgularla nitel bir tartışmaya alan açılmaktadır. Fakat diğer dizinlerle birlikte sosyoloji, sosyal-kültürel antropoloji, edebiyat, tarih ve felsefe gibi alanların çalışmaları konusunda ayrı bir analiz yapılması karşılaştırmalı bir analizi mümkün kılacaktır.

Web of Science'ın kendi arama kriterleri Women's Studies için "women studies (sahiplik eki olmadan kadın çalışmaları)," "female studies (biyolojik cinsiyet olarak kadın çalışmaları)," "feminist studies (feminist çalışmalar)," "feminism (feminizm)," "feminist movement (feminist hareket)," "women's liberation (kadınların özgürleşmesi)," ve "women movement (kadın hareketi)," terimlerini eş anlamlı olarak taramaya katmaktadır. Fakat özellikle son otuz yıldır kadın çalışmaları alanı için de

kullanılmaya başlanan daha geniş kavramsallaştırma “gender studies (toplumsal cinsiyet çalışmaları)” ve bu eş anlamlı terimler dışındaki çalışmalar bu taramaya dahil değildir. “Gender studies” kadın çalışmalarını büyük oranda içinde barındırmaktadır fakat “women’s studies” ile karşılaştırıldığında kadın çalışmaları ile ilgili fakat tamamen içinde sayılmayan bazı farklı konuları ve tartışmaları da içermektedir. Bu konuların ayrımı daha detaylı bir veri analizini ve en önemlisi farklı teorik tartışmaları gerektirmektedir. Literatürde özellikle son yıllarda toplumsal cinsiyet kavramsallaştırmaları ile ilgili birçok tartışma ve yeni yaklaşımlar varken (Kováts, 2017, 2018; Köttig vd. 2018; Graff ve Korolczuk, 2021) toplumsal cinsiyet çalışmaları ile ilgili bibliyometrik bir çalışma tarihsel bir perspektifle feminizm, kadın hareketi ve toplumsal cinsiyet tartışmalarını içeren bir analizi içermelidir (Lundgren vd., 2015). Tartışma bölümünde çalışma odakları ve ilişkili kavramlarla ilgili olarak bu konularda kısa açıklamalar yapılacaktır ama kadın çalışmaları ve toplumsal cinsiyet çalışmalarının ilişkisi ve içinde barındırdığı tartışmalar bu makalenin ana soruları arasında yer almamaktadır.

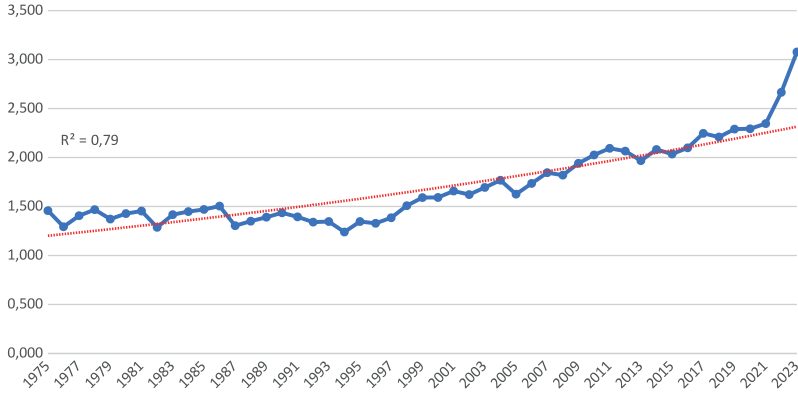
Bulgular

Yapılan çalışmada ortaya çıkan bibliyometrik veriler üretkenlik için önemli olan doküman yaşları, atıf sayısı, referans bilgileri, tek yazarlı ve ortak yazarlı yayınların tespiti ve entelektüel yapıyı görmek için anahtar kelimeler, yazarların kullandığı kelimeler ve araştırma alanları konularına odaklanmıştır. Buna göre, ortalama doküman yaşı 15,4 yıl iken ortalama atıf sayısı 11,2’dir. 83,117 dokümanda toplam 1,290,917 referans bilgisi analiz edilmiştir. 19,622 farklı anahtar kelime ve 38,909 yazarın kullandığı kavramlar bulunmaktadır. Toplamda 86,421 farklı yazar yer alırken, bunların 29,511’i tek yazarlı dokümanlara katkıda bulunmuştur. Doküman başına düşen yazar sayısı ortalama 1,91 olarak hesaplanmıştır. Veriler üretkenlik ve entelektüel yaklaşımların birlikte anlaşılması için yazar iş birlikleri, yazar verimliliği, araştırma odakları, eş kelime analizi, kurum ve ülke üretkenliği ve fon sağlayıcılar başlıkları ile değerlendirilecektir.

Yazar İş Birlikleri

Makale başına düşen yazar sayısı ortalaması değeriyle kadın çalışmalarındaki iş birliği örüntülerinin belirlenmesi hedeflenmiştir. Genellikle karmaşık konuların incelenmesi, araştırmaların derinleştirilmesi

veya farklı disiplinlerin birleştirilmesi gibi durumlarda tercih edilen ortak yazarlık kurumu, bilimsel, teknik veya akademik makaleler, tezler, kitaplar ve diğer akademik yayınlar olmak üzere çeşitli biçimlerde ortaya çıkabilmektedir. Birden fazla yazarın bir araya gelmesi, farklı disiplinlerden gelen uzmanlıkların birleştirilmesini sağladığından çalışmanın kapsamının genişlemesi ve daha kapsamlı bir perspektif sunulmasına olanak sağlamaktadır. Diğer yandan çok yazarlı çalışmalar, iş birliği ve ekip çalışması becerilerinin geliştirilmesine olanak sağlarken, farklı yazarlar arasındaki fikir alışverişi, çalışmanın kalitesini artırabilmektedir. Çok yazarlı çalışmalarda, her yazar kendi uzmanlık alanına odaklanırken çalışmanın farklı yönlerine katkıda sağlamaktadır. Diğer bir ifadeyle, her yazarın kendi ağı ve kaynaklarından faydalandığı için çalışmada kullanılan kaynaklarının çeşitliliğinin artırılması mümkündür. Özellikle, kadın çalışmaları alanının tek bir disiplin içinde tanımlanması zor olduğundan ve tartıştığı konular birçok toplumsal olguyla ilişkili olduğundan çok disiplinli ve disiplinler arası çalışmalar kadın çalışmalarını çoklu yazar ve yazar iş birliğine açık hâle getirmektedir. Tek yazarlı dökümanların tüm dökümanların yaklaşık %30'unu oluşturduğu düşünülürse kadın çalışmalarında bu iş birliği oranı yüksek seyretmektedir. Ve bu gerekliliklerden yola çıkarak kadın çalışmalarındaki yazar iş birliği dinamiklerinin üstel büyüme eğrisi ile açıklanabildiği görülmektedir ($R^2 = 0.8162$) (Şekil1). Bu noktada kadın çalışmalarında araştırma odaklı yayınlardan çoklu yazarlı ürünler çıkarılması önem arz etmektedir. Bu konu özellikle akademik yayınlarda toplumsal cinsiyete dayalı temsiliyetler açısından da önemlidir. Daha önce de değindiğimiz gibi, sayısal bir dengenin ya da sayısal dengeli bir temsiliyetin her zaman toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılıkları ortadan kaldırmadığını belirtmemiz gerekmektedir. Fakat kadın çalışmaları alanında daha çok erkek akademisyenin bulunması akademide söylem, algı ve yaklaşımları daha az ön yargılı ve taraflı olma noktasında dönüştürmeye katkı sağlayabilir. Genel olarak akademideki yayınlarda kadın temsiliyeti az seyrederken, kadın çalışmalarında özellikle tek yazarlı yayınlarda çoklu yazarlı yayınlara kıyasla bir kadın yazar yoğunluğu olduğu tartışılmaktadır (Cronin vd., 1997; Koç, 2020). Ortak çalışmaların yapılması bu alanda cinsiyet temsiliyetlerin sağlanması açısından önemli olduğu gibi erkek yazarları kadın çalışmaları alanına teşvik ederek tek erkek yazarlı çalışmaların da artmasına olanak sağlayabilir.

Figure 1: Yazar İşbirliği (Ortalama Yazar Sayısı)

Yazar Verimliliği

Bibliyometri, bilimsel yayın ve atıf verilerini, ölçülebilir parametreleri kullanarak bilimsel çalışmaların analizini yapmayı amaçlayan bir disiplin olarak tanımlanabilir. Yazar verimliliği, bir yazarın bilimsel yayın üretimindeki etkinliğini ve başarılarını değerlendirmek için kullanılan bir göstergedir. Bu ölçev, bir yazarın yayın sayısı, aldığı atıf sayısı, dergilere yaptığı yayın katkısı, ortak çalışmalara katılımı gibi faktörleri dikkate alır. Bu veriler, yazarın bilimsel faaliyetlerini, etkisini ve çalışmalarına olan katkısını değerlendirmek için kullanılabilir. Yazar verimliliği, akademik veya bilimsel performansı değerlendirmek, araştırmacıların çalışmalarını karşılaştırmak ve yazarların üretkenliklerini izlemek için kullanılan bir araç olarak öne çıkmaktadır. Ancak, yazar verimliliği tek başına bir araştırmacının kalitesini veya akademik etkisini tam olarak yansıtmayabilir. Zira, literatürde de tartışıldığı gibi akademinin kendi içinde cinsiyetçiliğe dayalı önyargılarının yayın, atıf, yüksek öğretim ve akademik pozisyonlardaki temsiliyetleri etkilediği görülmüştür. Ama bahsi geçen ölçevler bir bütün halinde incelendiğinde yazar üretkenliğine dönük çıkarsayıcı bilgiler sunabilir. Bu bakımdan kadın çalışmaları alanında araştırma yapan yazarların doküman sayısı, toplam atıf sayısı, h-indeks değerleri birlikte gösterilmiştir. Bu sayede kadın çalışmalarına katkı sağlayan, diğer bir deyişle bu araştırmalara yön veren araştırmacıların belirlenmesi mümkün olmuştur. Tablo 1 yakından incelendiğinde Eleanor Krassen Covan, 18 atıf toplamı ve 144 toplam dokümana sahipken h-indeks değeri 3'tür. Claire M. Renzetti iki farklı şekilde yer almaktadır. Tablodaki diğer yazarları da

benzer şekilde değerlendirebiliriz. Her bir yazarın h-indeks değeri, atıf toplamı ve doküman sayısı, çalışmalarının etkisini ve akademik başarısını göstermektedir (Tablo 1).

Table 1: Yazar Üretkenliği

YAZAR	H-İNDEKS ATIF TOPLAMI	TOPLAM ATIF SAYISI	DOKÜMAN SAYISI	H-İNDEKS
COVAN ELEANOR KRASSEN	11	18	144	3
RENZETTI CLAIRE M	7	14	80	2
MEISLER JG	48	85	74	3
MACEY D	22	24	63	2
WHITE K	6	18	61	2
YANO, ELIZABETH M	730	941	53	18
TIROHL BLU	6	6	52	2
GODFREY JODI R	63	99	45	4
GARNER J. DIANNE	2	2	44	1
RENZETTI CM	116	120	42	4
CHRISLER JOAN C	271	296	39	9
BERENSON, ABBEY B	233	288	36	10
GREENBERGER P	10	21	36	3
ERCHULL, MINDY J	450	471	34	12
ARCHARD D	1	1	33	1
SAYERS J	4	8	32	2
OSBORNE P	169	199	31	4
MAGAREY S	10	13	31	2
RUPP LJ	204	212	30	7
HAYSOM LOU	1	4	30	1
DAVIS KATHY	1272	1294	29	5
WASHINGTON, DONNA L	586	639	28	15
BORRERO, SONYA	531	603	28	13
GARNER JD	139	184	28	8
BRUSH LD	434	435	27	16

Ülke Üretkenliği

H-indeks, bir araştırmacının yayınlarının etkisini ve yaygınlığını ölçen bir göstergedir (Obaid, 2023). Tabloda ABD'nin en yüksek h-indeks değerine sahip olduğu görülüyor. Bu da ülkedeki araştırmacıların daha fazla atıf aldığını ve genel olarak yüksek etkiye sahip yayınlar yaptığını gösteriyor. Atıf toplamı, bir ülkedeki yayınların toplam atıf sayısını temsil eder. ABD, toplam atıf sayısı bakımından da açık ara önde görü-

nüyor. Doküman sayısı, bir ülkenin yayın üretkenliğini yansıtır. ABD, en yüksek doküman sayısına sahipken, bu durum ülkenin araştırma ve yayın faaliyetlerinin yoğunluğunu gösteriyor. Diğer ülkeler arasında da farklı performanslar görülmektedir. Örneğin, tablo İngiltere, Kanada, Avustralya, Hollanda ve İsveç gibi ülkelerin, akademik alanda belirli bir etkiye ve yayın üretkenliğine sahip olduğunu göstermektedir. Ancak, ABD'nin performansı ile karşılaştırıldığında bu ülkelerin göreceli olarak daha düşük seviyede olduğu görülmektedir. Daha önce de belirttiğimiz gibi Türkiye de bu ülkeler kadar yeterli ve etkili olmasa da Avrupa merkezli olmayan ülkeler arasında listede görece önemli bir yere sahiptir.

Table 2: Ülke Üretkenliği

ÜLKE	H-İNDEKS ATIF TOPLAMI	TOPLAM ATIF SAYISI	DOKÜMAN SAYISI	H-İNDEKS
USA	135101	1046717	62648	232
UK	24471	109029	9004	119
CANADA	18198	84888	6066	96
AUSTRALIA	12449	58112	4575	85
NETHERLANDS	9016	19683	1213	66
SWEDEN	11710	24706	1558	52
GERMANY	4761	12029	1491	48
ISRAEL	4288	13721	1074	48
NEW ZEALAND	3691	9025	699	47
SPAIN	4024	15408	1966	47
PEOPLES R CHINA	3118	10898	1181	45
NORWAY	2736	6658	683	42
SOUTH AFRICA	2681	10923	1917	40
ITALY	3149	7779	828	39
FRANCE	2610	5883	1271	38
FINLAND	2024	5733	577	36
TURKEY	2640	7593	940	36
SWITZERLAND	2016	4514	542	33
TAIWAN	2138	6017	580	33
INDIA	1663	5506	1283	31
AUSTRIA	1635	3179	348	30
IRELAND	1408	3709	379	30
BELGIUM	1630	3682	347	29
SOUTH KOREA	1109	5333	918	27
JAPAN	1647	3660	414	27

Kurum Üretkenliği

Bu analizde H-İndeks atıf toplamı, toplam atıf sayısı, doküman sayısı ve h-İndeks değişkenlerine bakılmaktadır. H-İndeks, bir kurumun yayınlarının etkisini ve yaygınlığını ölçen bir göstergedir. Harvard Üniversitesi ve Michigan Üniversitesi en yüksek h-İndeks değerlerine sahip gibi görünüyor, bu da bu kurumların yayınlarının yüksek etkiye sahip olduğunu ve geniş çapta atıf aldığını gösteriyor. Atıf toplamı, bir kurumun yayınlarının toplam atıf sayısını temsil eder. Michigan Üniversitesi en yüksek atıf toplamına sahip görünüyor, bu da kurumun yayınlarının geniş çapta atıf aldığını ve diğer araştırmacılar tarafından sıkça referans gösterildiğini gösteriyor. Doküman sayısı, bir kurumun yayın üretkenliğini yansıtır. Bazı kurumlar, örneğin Harvard Üniversitesi, daha düşük doküman sayısına sahip olmasına rağmen yüksek etkiye ve atıf sayısına sahip görünmektedir. h-İndeks, kurumun akademik etkisini ölçmek için önemli bir göstergedir. Birçok kurumun benzer h-İndeks değerlerine sahip olduğu görülüyor. Bu, kurumların genel olarak benzer düzeyde etkiye sahip olduğunu gösterir.

Table 3: Kurum Üretkenliği

KURUM	H-İNDEKS ATIF TOPLAMI	TOPLAM ATIF SAYISI	DOKÜMAN SAYISI	H-İNDEKS
UNIV MICHIGAN	12087	30542	1382	76
HARVARD UNIV	12151	20265	645	69
UNIV N CAROLINA	8232	18844	986	68
UNIV CALIF LOS ANGELES	6464	16282	822	63
UNIV WISCONSIN	8715	15479	788	59
UNIV ILLINOIS	7709	16406	950	59
UNIV WASHINGTON	7614	15846	803	58
UNIV CALIF SAN FRANCISCO	6946	15584	778	58
UNIV TORONTO	5874	12787	698	57
UNIV PITTSBURGH	4757	13406	821	57
UNIV MASSACHUSETTS	5778	11593	660	54
RUTGERS STATE UNIV	7585	11706	524	53
CTR DIS CONTROL & PREVENT	4267	10969	602	51
OHIO STATE UNIV	4519	8731	532	51
PENN STATE UNIV	5765	12166	648	51

MICHIGAN STATE UNIV	6064	10039	386	50
YALE UNIV	6282	10632	449	50
UNIV S CAROLINA	5253	8063	237	50
UNIV PENN	4470	8750	520	49
UNIV TEXAS	4422	7332	292	49
ARIZONA STATE UNIV	4787	8663	465	49
JOHNS HOPKINS UNIV	4353	8250	429	49
BOSTON UNIV	4601	9949	503	47
UNIV MINNESOTA	4170	8755	635	47
STANFORD UNIV	5782	9432	411	46

Diğer yandan kurumlar ülkeleri bakımından ele alındıklarında ABD'deki üniversitelerin genel olarak yüksek performansa sahip olduğu görülüyor. Hem ülke düzeyinde hem de kurum düzeyinde yüksek h-indeks değerlerine, atıf toplamına ve yayın sayısına sahip kurumlar bulunmaktadır. Örneğin, Michigan Üniversitesi, Harvard Üniversitesi, North Carolina Üniversitesi, California Los Angeles Üniversitesi gibi kurumlar önemli bir etkiye ve yayın üretkenliğine sahiptir. İngiltere'deki üniversiteler de akademik açıdan güçlü bir konumdadır. Yüksek h-indeks değerine, atıf toplamına ve yayın sayısına sahip kurumlar bulunmaktadır. Örneğin, Oxford Üniversitesi, Cambridge Üniversitesi gibi kurumlar uluslararası alanda tanınmış ve etkili kurumlar arasında yer almaktadır. Kanada, akademik alanda önemli bir performans sergileyen ülkelerden biridir. Ülkedeki üniversiteler, yüksek h-indeks değerleri, atıf toplamı ve yayın sayısı ile dikkat çekmektedir. Toronto Üniversitesi, British Columbia Üniversitesi gibi kurumlar ülkenin akademik başarısını temsil etmektedir. Avustralya: Avustralya'daki üniversiteler de akademik açıdan güçlü bir konumdadır. Yüksek h-indeks değeri, atıf toplamı ve yayın sayısına sahip kurumlar bulunmaktadır. Melbourne Üniversitesi, Sydney Üniversitesi gibi kurumlar ülkenin akademik başarısını yansıtmaktadır. Tabloda yer alan diğer ülkeler arasında Hollanda, İsveç, Almanya, İsrail, Yeni Zelanda, İspanya gibi ülkelerin de akademik performansları önemli düzeydedir. Bu ülkelerdeki üniversiteler, yüksek h-indeks değerleri ve atıf toplamlarıyla dikkat çekmektedir. Bu noktada bu üniversitelerdeki akademisyenlerle ortak yayınlar ve projeler içinde olmak hem Türkiye'deki hem de farklı perspektifler getirmesi öncelenerek dünyadaki kadın çalışmalarına katkı sağlayacaktır. Fakat bunun yanında hem yerelde hem de bu ülkeler di-

şındaki ülkelerde bu alanda karşılaştırmalı, katmanlı, akademik bilgi üretimini sağlayabilecek enstitü, üniversite ve STK'lar kurulmalıdır.

Fon Sağlayıcılar

Tablodaki veriler, farklı fon sağlayıcıların kadın çalışmalarına yaptıkları katkıları göstermektedir. Kanada Sosyal Bilimler ve Beşeri Bilimler Araştırma Konseyi (Social Sciences and Humanities Research Council of Canada) yüksek bir h-indeks değerine, atıf toplamına ve yayın sayısına sahip olduğu için akademik araştırmalara önemli bir destek sağlamaktadır. Ulusal Sağlık Enstitüleri (National Institutes of Health-NIH) yüksek bir h-indeks değerine ve atıf toplamına sahiptir. Sağlık alanında araştırma yapılmasına önemli bir katkı sağlamaktadır. Pfizer, GlaxoSmithKline, Merck, Novartis, Bayer, Boehringer Ingelheim ve Eli Lilly and Company gibi ilaç şirketleri akademik araştırmalara destek sağlayarak yüksek h-indeks değerine ve atıf toplamına ulaşmışlardır. Bu durum, ilaç ve sağlık alanındaki araştırmaların önemine işaret etmektedir. Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Kurulu (Economic and Social Research Council- ESRC) sosyal, davranışsal ve ekonomik bilimler alanında araştırmalara fon sağlamaktadır. Yüksek h-indeks değeri ve atıf toplamıyla dikkat çekmektedir. Tablo 4'te yer alan diğer fon sağlayıcıların da çeşitli araştırma alanlarında önemli bir etkiye sahip olduğunu görülmektedir. Örneğin, Kadın Sağlığı Üzerine Araştırma Ofisi (Office of Research on Women's Health), Ulusal Bilim Vakfı (National Science Foundation-NSF) gibi kurumlar akademik araştırmalara destek sağlamaktadır. Fon sağlayıcılara baktığımızda listede sayıca çok yüksek olmasalar da en etkili ve üretken fon sağlayıcının, Kanada Sosyal Bilimler ve Beşeri Bilimler Araştırma Konseyi, sosyal ve beşeri bilimler alanında olduğunu söylemek mümkündür. Sosyal ve Beşeri Bilimlerin etkisi, çalışma odakları ve eş kelime kümeleriyle ilgili yaptığımız analizde de kuramsal ve kavramsal tartışmaların çokluğuyla ifade edilmiştir. Fakat etkili fon sağlayıcılar arasında sağlık ve tıp alanının öne çıktığı görülmektedir. Bu da hem dünyada hem de Türkiye'de pozitivist bilimlere yapılan yatırımların öncelikli olduğunu tekrar hatırlatmaktadır. Bu noktada Türkiye'de kadın çalışmaları alanına odaklanan merkezlerin artırılması, üniversite, kamu ve özel sektörün bu çalışmalara yatırım için teşvik edilmesi ve belli bir oranda katkı vermeleri sağlanmalıdır.

Table 4: Fon Sağlayıcı Kuruluşların Performansları

FON SAĞLAYICI	H-İNDEKS ATIF TOPLAMI	TOPLAM ATIF SAYISI	DOKÜMAN SAYISI	H-İNDEKS
SOCIAL SCIENCES AND HUMANITIES RESEARCH COUNCIL OF CANADA	391	730	95	15
INTRAMURAL CDC HHS [CC999999] FUNDING SOURCE: MEDLINE	704	949	59	13
PFIZER	318	351	20	13
GLAXOSMITHKLINE	295	319	14	11
DIRECT FOR SOCIAL, BEHAV & ECONOMIC SCIE	518	530	12	10
NATIONAL INSTITUTES OF HEALTH	367	412	20	10
CENTERS FOR DISEASE CONTROL AND PREVENTION	208	229	14	10
MERCK	230	266	19	10
NATIONAL INSTITUTE OF NURSING RESEARCH (NINR)	241	257	18	9
NOVARTIS	229	229	8	8
CANADIAN INSTITUTES OF HEALTH RESEARCH (CIHR)	167	186	12	8
ECONOMIC AND SOCIAL RESEARCH COUNCIL	262	277	15	8
NIDDK NIH HHS [DK31801] FUNDING SOURCE: MEDLINE	176	186	9	7
OFFICE OF RESEARCH ON WOMEN'S HEALTH	229	243	10	7
NIA NIH HHS [AG07181] FUNDING SOURCE: MEDLINE	252	257	8	7
BAYER	210	228	11	7
BOEHRINGER INGELHEIM	157	173	10	7
SOCIAL SCIENCE RESEARCH COUNCIL	124	130	11	7
ELI LILLY AND COMPANY	104	118	9	7
AMERICAN ASSOCIATION OF UNIVERSITY WOMEN	170	180	13	7
NIH ROADMAP FOR MEDICAL RESEARCH	251	263	11	7
VA HSR&D SENIOR RESEARCH CAREER SCIENTIST AWARD [RCS 05-195]	87	112	17	7
INTERNATIONAL DEVELOPMENT RESEARCH CENTER OF CANADA [107579]	107	107	7	7
NATIONAL SCIENCE FOUNDATION	139	163	16	7
PFIZER INC.	136	136	7	7

Araştırma Odaklarının Tespiti

Araştırma odaklarını tespiti için sosyal ağ analizine dayalı temel göstergelerin hesaplanması işlemleri gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda kullanılan göstergeleri açıklamak gerekirse:

All Degree (Bağlantılılık Derecesi): Bu gösterge, bir düğümün (terim) toplam bağlantı sayısını temsil eder. Yüksek tüm dereceye sahip terimler, ağda diğer terimlerle daha fazla ilişki içinde olabilir (Otte & Rousseau, 2002).

Betweenness Centrality (Arasındalık Merkeziliği): Bu gösterge, bir terimin ağ içindeki iletişim veya bilgi akışında ne kadar önemli olduğunu belirtir. Yüksek aracılık merkeziliğine sahip terimler, ağdaki bilgi akışında önemli bir rol oynayabilir (Badar vd., 2013).

Low Aggregate Constraints (Düşük Toplam Kısıtlamalar): Bu gösterge, terimin ağda daha az kısıtlamaya sahip olduğunu gösterir. Bu, terimin diğer terimlerle daha serbest bir şekilde ilişki kurduğunu veya bağlantıları daha az sınırladığını gösterebilir (Yalçın & Şeker, 2020).

High Aggregate Constraints (Yüksek Toplam Kısıtlamalar): Bu gösterge, terimin ağda daha yüksek kısıtlamalara sahip olduğunu gösterir. Bu, terimin diğer terimlerle daha az bağlantıya veya daha spesifik bir rol veya ilişkiye sahip olduğunu gösterebilir (Erhan & Gümüş, 2020).

Bu bilgiler ışığında Tablo 5’de yer alan kadın çalışmaları alanında önemli yeri olan bazı terimleri açıklayacak olursak:

All Degree (Bağlantılılık Derecesi)

WOMEN: Bu terim, ağdaki bağlantı sayısı en yüksek olan terim olarak görünmektedir. Bu, kadınlarla ilgili konuların veya kadınların ağdaki önemli bir rol oynadığını gösterebilir. Kadınlarla ilgili konular, kadın hareketi, kadın hakları, cinsiyet eşitliği, kadın sağlığı, kadına yönelik şiddet, kadın emeği gibi konulara odaklanan çalışmaları temsil eder. Ve tüm aktivizm, teori ve metodoloji tartışmalarında rağmen en bağlantılı terim olmaya devam etmektedir.

GENDER: Cinsiyetle ilgili terim olarak görünen “gender”, toplumsal cinsiyet olarak Türkçeye çevrilmekte ve ağda önemli bir yer işgal etmektedir. Bu terim, toplumsal cinsiyet rolleri, cinsiyet eşitliği veya cinsiyet farklılıkları gibi konuları temsil edebilir.

HEALTH: Sağlık anlamına gelen “health”, ağdaki bağlantı sayısı bakımından yüksek bir değere sahiptir. Bu, sağlıkla ilgili araştırmaların veya sağlık hizmetleri, hastalıklar, sağlıklı yaşam gibi konuların ağdaki önemli bir yer kapladığını gösterebilir.

MEN: Erkekler anlamına gelen “men”, ağdaki bağlantı sayısıyla dikkat çekmektedir. Bu terim, erkeklerle ilgili araştırmaları, erkek sağlığı, erkeklerin rol ve deneyimleri gibi konuları temsil edebilir.

ATTITUDES: Tutumlar anlamına gelen “attitudes”, ağdaki bağlantı sayısı ile ön plana çıkmaktadır. Bu terim, insanların tutumları, davranışları ve görüşleri üzerine yapılan araştırmaları temsil edebilir.

EXPERIENCES: Deneyimler anlamına gelen “experiences” tutumlara yakın bir şekilde ağda önemli bir yerde görünmektedir. Bu da kadın çalışmalarında önemli bir yer erkek ve kadınların ama özellikle kadınların deneyimlerine odaklanan çalışmaları ifade edebilir.

Betweenness Centrality (Arasındalık Merkeziliği)

GENDER: Türkçeye toplumsal cinsiyet olarak çevrilen “gender”, aracılık merkeziliği açısından dikkat çeken bir konumda yer alıyor. Bu, toplumsal cinsiyetle ilgili çalışmaların veya toplumsal cinsiyetle ilişkili etkileşimlerin önemli bir rol oynadığını gösterebilir.

VIOLENCE: Şiddet anlamına gelen “violence”, aracılık merkeziliği açısından belirgin bir rol oynuyor. Bu terim, şiddet araştırmalarını veya şiddetin sosyal etkilerini temsil edebilir.

CHILDREN: Çocuklar anlamına gelen “children” terimi, aracılık merkeziliği bakımından önemli bir konuma sahiptir. Bu terim, çocuklarla ilgili araştırmaları, çocuk gelişimi, çocuk sağlığı, çocuk istismarı gibi konuları temsil edebilir.

Low Aggregate Constraints (Düşük Toplam Kısıtlamalar)

HEALTH: “Health” terimi, düşük toplam kısıtlamalar açısından öne çıkan bir terimdir. Bu, sağlıkla ilgili konuların geniş bir yelpazede ele alındığını veya sağlık araştırmalarının çeşitli bağlantılara sahip olduğunu gösterebilir.

CARE: Bakım anlamına gelen “care” terimi, düşük toplam kısıtlamalar açısından dikkate değer bir terimdir. Bu, bakım konularını, özellikle de sosyal veya sağlık bakımıyla ilgili araştırmaları temsil edebilir.

High Aggregate Constraints (Yüksek Toplam Kısıtlamalar)

RACE: Irk anlamına gelen “race” terimi, yüksek toplam kısıtlamalar açısından öne çıkan bir terimdir. Bu terim, ırk veya etnisite konularını, ırksal eşitlik veya ayrımcılık gibi konuları temsil edebilir.

AGE: Yaş anlamına gelen “age” terimi, yüksek toplam kısıtlamalar açısından dikkate değer bir terimdir. Bu terim, yaşla ilgili konuları, yaşlılık araştırmalarını veya yaşa bağlı etkileşimleri temsil edebilir.

Table 5: Öne Çıkan Araştırma Odakları

All Degree	Betweenness centrality	Low Aggregate constraints (LAC)	High Aggregate constraints (HAC)
WOMEN	WOMEN	SUBSTANTIVE REPRESENTATION	WOMEN
GENDER	GENDER	DIFFERENTIATING HOSTILE	PREVALENCE
HEALTH	HEALTH	ADVERTISEMENTS	HEALTH
IMPACT	IMPACT	HOSTILE	GENDER
MEN	MEN	CANDIDATES	RISK
ATTITUDES	ATTITUDES	SECURITY	WOMENS HEALTH
EXPERIENCES	EXPERIENCES	REGIMES	MENTAL-HEALTH
RISK	RISK	CRISIS	RISK-FACTORS
PERCEPTIONS	PERCEPTIONS	DEMOCRACY	UNITED-STATES
BEHAVIOR	BEHAVIOR	AMBIVALENT SEXISM	AFRICAN-AMERICAN WOMEN
SEX	SEX	REPLACEMENT THERAPY	GENDER-DIFFERENCES
WORK	CARE	SPACE	OLDER WOMEN
CARE	WORK	BENEVOLENT SEXISM	DEPRESSION
PREVALENCE	RACE	HORMONE REPLACEMENT THERAPY	SOCIAL SUPPORT
RACE	PREVALENCE	BONE-MINERAL DENSITY	ATTITUDES
VIOLENCE	UNITED-STATES	NEWS	COLLEGE-WOMEN
IDENTITY	VIOLENCE	GLOBALIZATION	IMPACT
FAMILY	CHILDREN	ISLAM	DOMESTIC VIOLENCE
CHILDREN	IDENTITY	CITIZENSHIP	CARE
MODEL	FAMILY	RETHINKING	BEHAVIORS
PREDICTORS	GENDER-DIFFERENCES	ECONOMY	SYMPTOMS
LIFE	LIFE	REPRESENTATION	BEHAVIOR
STRESS	MODEL	ACQUAINTANCE RAPE	EXPERIENCES
AGE	POLITICS	DATE RAPE	ADULTS
DEPRESSION	AGE	UNINTENDED PREGNANCY	STRESS

vermek yararlı olacaktır. Kadın çalışmalarının tanımlanması ve kurumsallaşma süreci hakkında çok farklı yaklaşımlar vardır. Disiplinler arası ve çok disiplinli yapısı gereği kadın çalışmaları tanımlanması ya da tek bir disiplinle sınırlandırılması çok zor bir alandır (Scott, 1986; Bowles, 1983; Krikos & Ingold, 2004; Woodward & Woodward, 2015). Kadınların toplumsal hayattaki rolleriyle ilgili yapılan her tarihsel, sosyal, politik, ekonomik, kültürel araştırma kadın çalışmaları içinde tartışılabilir. Fakat kadın çalışmaları özellikle akademik kurumsallaşma ve disiplinlerle eklenme sürecinde tanımlanmaya başlanmıştır ve 1960'larda çok daha yaygınlaşan feminist akımlarla özdeşleştirilerek 1970'lerde kurulmaya başlanan merkez, enstitü ve dergilerle ivme kazandığı söylenmektedir (Harding, 1993; Lykke, 2001; Haraway, 1988; Ginsberg, 2008; Arat, 1996). Kadın çalışmalarının feminizm içinde tartışılması ya da ondan doğduğunun iddia edilmesi, feminizmin kendi karmaşık ve heterojen yapısını özellikle feminist hareket ve feminist teori üzerinden bu alana yansıtmış ve feminizmin başlangıcı kadın hareketlerinin başlangıcıyla ilişkilendirilmiştir (Donovan, 2012; Şentürk vd., 2020; Dahlerup, 2015; Woodward & Woodward, 2015). Bu "Batı" merkezli kadın hareketi ve feminizm okuması başka bağlamlardaki örneklerin farklı yapılarını gösteren çalışmalar tarafından eleştirilmiştir (Mahmood, 2002; Abu-Lughod, 1998). Bu noktada bağlantılılık derecesi en yüksek olan terimin "women (kadınlar)" olması sürpriz değildir. Ama aynı zamanda eş kelime kümelerinde de "feminism (feminizm)"in "gender (toplumsal cinsiyet)" yanında önemli bir düğüm olarak durması önem arz etmektedir. Özellikle, feminizm siyasi bir hareket olarak başlaması ve kavramsallaştırılması üzerinden kadın hareketleriyle çokça ilişkilendirilmiştir. Feminizm aynı zamanda değişken ve eleştiriler üzerinden form bulan bir teorik yaklaşım olarak kadın çalışmalarının kavramsal odaklarıyla çok yakından bir ilişki içindedir. Bu noktada, feminizmin siyasi hareket ve teorik tartışmalarla geldiği hâl feminizm dalgaları olarak karşımıza çıkmaktadır. Feminizmin kendi içinde tartışmalı, heterojen ve statik olmayan bir yapısı olduğunu gösteren en çok bu dalgaların tanımlanması ve tarihsel anlatısıyla ilgili bağlama göre farklılıkları ortaya koyan akademisyenler olmuştur (Abu-Lughod, 1998; Sehlkoglou, 2018; Keskin Aksay, 2022; Şentürk vd., 2020). Buna göre seçme ve seçilme hakkı, eğitime erişim, iş gücüne katılım gibi temel haklar konusundaki mücadeleler olarak görülen birinci dalga, Avrupa'da 1800'lü yıllara hatta öncesine dayandırılırken Türkiye'de ge-

riye dönük tartışmalarıyla Osmanlı son dönemi ve Cumhuriyetin ilk yıllarına dayandırılır (Arat, 1996; Çakır, 2011, 2018; Sehlíkoglu 2018; Donovan, 2012). Daha çok temel haklara rağmen kamusal alandaki, dildeki ve zihniyetteki ayrımcılıklar, eşitsizlikler, hane içi şiddet, rollere dayalı ötekileştirmelerle mücadeleyi ifade eden ikinci dalga feminizmin 1960'larda başladığı söylenirken Türkiye'de hâlâ baskınlığını sürdüren bu akım ancak 1980'lerde etkin olmaya başlamıştır ve bu süreçte ilk kadın çalışmaları merkezleri kurulmuştur (Tekeli, 2016; Sehlíkoglu, 2018).

Tam bu zamanlarda, yani 1980'lerde, kadın hakları tartışmasının homojen ve ideal bir kadın özelinde ilerlemesini eleştiren; etnik, dinî, sınıfsal, ırksal, kültürel deneyimleri ve rolleri farklı olan kadınların temsilini, özneliğini ve kimliğini öne çıkaran üçüncü dalga feminizm tartışmaları ile birlikte “gender (toplumsal cinsiyet),” kavramsallaştırması ve “gender studies (toplumsal cinsiyet çalışmaları),” ortaya çıkmaya başlamıştır (Butler, 2006; Scott, 1986; Curthoys, 2014; Dahlerup, 2015; Andersen, 2015). Fakat toplumsal cinsiyet çalışmaları, Türkiye'de ancak 2000'lerin başında literatürde etkisini gösterebilmiştir (Sehlíkoglu, 2018). Çoğunlukla toplumdaki roller, sağlığa, eğitime ve kamusal alana erişim, iş gücüne katılım ve siyasi temsiliyet üzerinden çalışmalara odaklanan kadın çalışmaları kavramsallaştırması, “gender” kavramının özellikle sosyal bilimlerde yer bulmaya başlamasıyla yerini toplumsal cinsiyet çalışmalarına bırakmaya başlamıştır. Böylece özellikle sosyal bilimler literatüründe toplumsal cinsiyet terminolojisi toplumdaki ayrımcılık, ötekileştirme ve eşitsizlikleri sistematik olarak devam ettiren iktidar ilişkilerini çözümlemede kullanılmaya başlanmıştır (Scott, 1986). Bu noktada hem bağlantılılık derecesi olarak “women” dan sonra en yüksek olan, hem de en önemli arasındalık merkeziliğine sahip olan “gender” kavramının, hem ağda diğer kavramlarla yüksek oranda ilişki içinde olduğu hem de bilgi akışında önemli bir rol oynadığı görülmüştür. Böylece kadınlar üzerine çalışılan çoğu konuda toplumsal cinsiyet çalışmaları alanına da girilmiş olduğu, bu devam eden kavramsallaştırmanın da tartışmaya katılması gerektiği ve özgün tartışmaların gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Fakat haritalandırmada da önemli bir küme olarak görülen ve son yıllarda kadın çalışmaları ve toplumsal cinsiyet çalışmaları içinde tartışılan “sexuality (cinsellik)” terminolojisinin cinsel yönelim ve toplumsal cinsiyet kimliği üzerinden

aktivist bir harekete dönüşmesi, bu terminolojiyle ile direkt ilişkisi olmasa da, toplumsal cinsiyet kavramı ile ilgili dünyada ve Türkiye’de eleştirel bir yaklaşımın oluşmasına sebep olmuştur. Zaten halihazırda farklı grupların kadın çalışmaları ve feminizm üzerinden ideolojik bir tartışması olması bu eleştirelere zemin hazırlamıştır (Sonakalan, 2020; Keskin Aksay, 2022).

İşte bu noktada toplumsal cinsiyet çalışmalarının beraberinde getirdiği araştırma odaklarını ve kavramları iyi anlamak önemlidir. Toplumsal cinsiyet çalışmalarının, kadın çalışmaları yerine kullanılması uzun bir süre toplumsal cinsiyet çalışmalarının “kadınlar” üzerine çalışmak olduğu kabulünü doğurmuş ve bu ciddi şekilde eleştirilmiştir (Scott, 1986). Çünkü, toplumsal cinsiyet en geniş anlamıyla, kadın ve erkeğe, çoğunlukla biyolojik cinsiyetleri üzerinden, toplum tarafından atfedilen roller, davranışlar, nitelikler ve pratikleri ifade eder ama kavramsallaştırılmasıyla ilgili disiplinler arası farklılıklar ve birçok tartışma literatürde devam etmektedir (Lorber, 2002; Pine, 1996; Sonakalan, 2020; Scott, 1986). İşte bu noktada toplumsal cinsiyet çalışmaları ile “masculinity (erkeklik)” çalışmalarının da teorik olarak tartışılmaya başlaması ve kadın çalışmalarının toplumsal cinsiyet üzerinden erkek çalışmalarını da içermesi gerektiği ortaya atılmıştır (Kimmel vd. 2005; Wienke, 1998; Connell, 2005). Bu da bize araştırmamızda “men (erkekler)” teriminin bağlantılılık sayısının yüksekliğini ve “masculinity (erkeklik)” ve “masculinities (erkeklikler)” kelimesinin eş kelime analizinde önemli bir küme olmasını açıklamaktadır. Bu manada Türkiye’de çok sınırlı olan bu tarz çalışmaların Türkiye bağlamına uygun bir şekilde çalışmalara katılması kadın çalışmalarına da katkı sağlayacaktır.

Üçüncü dalga feminizmin homojen bir kadın anlayışına dayalı hak savunuculuğuna karşı farklı ırk, etnisite, sınıf, kültürel yapı ve dinden kadınların failliklerinin (“agency”), ve deneyimlerinin (“experiences”) temsilini incelemesi, postkolonyal bir yaklaşımda olması kadın ve toplumsal cinsiyet tartışmasının bu terminolojiyle yakından ilişkili olduğunu göstermektedir. Bu açıdan toplumsal rollerle ilgili olan “attitudes (tutumlar)” ve “experiences (deneyimler)” yüksek bir bağlantılılık derecesine sahiptir ve “agency (faillik)” de önemli bir eş kelime kümesi olarak önümüze çıkar. Burada üçüncü dalganın, farklı kültürel, dinî, etnik ve ırksal yaklaşımlara göre kadınlık ve erkeklik rollerinin değişebileceği savını dolaşıma açması hem “masculinity (erkeklik)” ve “femini-

nity (kadınlık),” hem de “race (ırk),” “ethnicity (etnisite),” “class (sınıf),” “culture (kültür),” ve “religion (din)” tartışmalarının kadın araştırma odaklarına çekilmesine imkân vermiştir. Bu yüzden, özellikle kadın ve toplumsal cinsiyet çalışmalarında bu kategorilerin birbiriyle farklı ilişkiler içinde olduğunu ve bağımsız düşünülemediğini vurgulayan “intersectionality (kesişimsellik)” terimi önemli bir küme olarak öne çıkmaktadır (Lutz vd., 2011). Aynı zamanda önemli eş kelime kümelerinden biri olarak “race (ırk)” analizde görülmektedir. Fakat ana çalışma odaklarına bakıldığında yüksek toplam kısıtlama oranının yüksek olduğu yani diğer terimlerle daha az bağlantı kurduğu ya da spesifik yollarla ilişkiye girdiği görülmüştür. Bu durum “religion (din),” “culture (kültür)” ve “family (aile)” kümelerinde çok daha düşüktür. Bu manada kesişimsel bir yaklaşımdan doğması gereken ilişkisellik çalışmalara direkt yansımamış gibi görünmektedir. Türkiye’deki kadın çalışmaları birçok kategoriye içermesi açısından bu noktaların ilişkileri üzerine ve özellikle “religion,” “culture,” “family,” “class,” ve “media (medya)” ile ilişkili olarak gündelik hayat, yerel değerler ve maneviyat odaklı çalışmalarla katkı sunabilir (Keskin Aksay, 2019). Özellikle yeni yeni literatürde çalışılmaya başlanılan ve bu analizde de görüldüğü gibi yeterince bağlantılı ağlarda ve kümelerde öne çıkmayan “body (beden),” “space (mekân)” ve “affect (duygulanım)” alanında çalışmalar artırılmalıdır.

Şu ana kadarki analizde göreceğimiz üzere, bulunan çalışma odakları ve eş kelime kümeleri baskın olarak kavramsal ve kuramsal bir tartışmayı içermektedir. Ama özellikle hem bağlantılılık derecelerinde hem de eş kelime kümelerinde daha çok nicel içerikler barındırabilen “health (sağlık),” “violence (şiddet),” “children (çocuklar),” “care (bakım),” ve “age (yaş),” kavramlarının da kısaca analiz edilmesi önemlidir. “Health” kadın çalışmaları odakları analizine göre yüksek bağlantılılık derecesine sahip “gender” den sonra en etkili kavram olarak önümüze çıkmaktadır. Aynı zamanda “health” ağda en düşük kısıtlamalara sahip en çok etkileşime giren çalışma odaklarından biridir. Küresel manada kadının bedeninin ve beden politikalarındaki doğurganlık ve zihinsel sağlık tartışmalarının psikoloji, tıp gibi pozitivist yaklaşımı ağır basan birçok disiplinle alakası olmasının, kadın sağlığının hem devlet politikalarında hem de uluslararası örgütlerde özlük hakkı olarak ele alınmasının bunda etkisi büyüktür. Bu noktada, araştırmamıza göre “violence (şiddet)” aracılık merkeziyeti açısından çok büyük önemdedir

ve bu alanda bilgi akışına önemli katkısı vardır. Bu yüzden “violence (şiddet)” ve onun her kategorisiyle ilişkili “domestic violence (hane içi şiddet),” “sexual violence (cinsel şiddet)” ve “yakın partner şiddeti” etkili kümelerdendir. Arasındalık merkeziciliği yüksek olan diğer terimin “children (çocuklar)” olması, kadın çalışmaları alanındaki tartışmalara istinaden toplumda ve sosyal politikalarda çoğunlukla çocukların daha çok annelerin parçaları olarak algılanması ve çocuk sağlığının hem biyolojik hem de toplumsal olarak kadın/anne sağlığıyla yakından ilişkili tanımlanmasındandır. Bununla ilişkili olarak hane içindeki engelli, yaşlı ve çocuk bakımından, hatta ulus devlet ve milletlerin bakımından ve gelişmesinden sorumlu olarak tanımlanan bireylerin çoğunlukla kadın olması bu çalışmanın analizinde de düşük toplam kısıtlamalarla “care (bakım)” konusunun kadın çalışmalarında bilgi akışında önemli bir etkisi olmasına sebep olmaktadır. Bununla ilişkili olarak “health” “violence” ve “care”yle ilişkili olarak “age (yaş)” ve “disability (engellilik)” kümelerinin de etkileşimde olması beklenmektedir. “Age” bu noktada ağda yüksek kısıtlamaları olmasına rağmen spesifik noktalarda kadın çalışmalarına bilgi akışını sağlayan bir odaktır fakat eş kelime analizinde de görüldüğü gibi “aging (yaşlanma)” üzerinden etkisini sürdürdüğü söylenebilir. Dünya yaşlı nüfusunun artması ve toplumdaki rolleriyle ilgili tartışmaların başlamasıyla yaşlılık çalışmalarının (age-aging studies) dünyada ve Türkiye’de önemi artmıştır ama akademide kısıtlı kalmaktadır. “Disability” de üzerine çalışılması gereken önemli bir küme olarak haritada görülmektedir. Bu noktada yukarıdaki “intersectionality” ve ilişkisellik tartışmasının yukarıda eksikliğinden bahsettiğimiz bütün terimlerin birlikte ele alınmasına yönelik çalışmalar yapılmasıyla kadın çalışmalarına önemli katkı sağlayacağı söylenebilir.

Özetlemek gerekirse, kadın çalışmaları alanının disiplinler arası geçişkenliğinin çok yüksek olması yazarlar arası iş birliğinin önemini ortaya koymaktadır. Çok ve tek yazarlı kadın çalışmaları araştırmalarının cinsiyet ve disiplin odaklı analizi ile kadın çalışmalarında cinsiyet ve disiplin temsilinin dengesi ve kavramsal etkileşimler artırılabilir. Yazar, ülke, kurum üretkenliği ve fon sağlayıcılara bakıldığında “Batı” medeniyetleri merkezli ve daha çok pozitivist bir bilgi üretimi ve yatırım odağı görülmektedir. Sosyal bilimler ve beşeri bilimler odaklı fon sağlayıcıların artırılması, farklı ülke ve bölgelere de ağırlık verilmesi,

“Batı” medeniyetleri dışında tanımlanan bölgelerde akademik yatırım olanakları sağlanması, üniversitelerde akademik üretkenlik tartışmaları yapılması ve bağlama göre disiplinler arası ve çok disiplinli araştırma modelleri geliştirilmesi elzemdir. En önemlisi, araştırma odakları ve eş kelime küme analizlerine göre “gender” gibi yüksek bağlantılı kavram ve kümeler ülke modellerine göre gözden geçirilerek alternatif katkı yolları bulunması gerekmektedir. Buna göre, kadın çalışmaları konusunda küresel bir katkının özellikle “masculinity “race,” “culture,” “religion,” “family,” “agency,” “space,” “affect,” “aging,” “disability,” ve “intersectionality” gibi odaklarda alternatif ve katmanlı çalışmalarla; disiplinler arası dengenin olduğu, yerel ve küresel çok paydaşlı iş birlikleri ve yatırımlarla sağlanabileceği görülmektedir.

Teşekkür: Bulunmamaktadır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız çift kör hakemli

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Acknowledgement: N/A.

Peer-review: Externally double-blind peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author has no conflict of interest to declare.

Grant Support: The author declared that this study has received no grant support.

Kaynakça

- Abu-Lughod, L. (Ed.). (1998). *Remaking women, feminism and modernity in the Middle East*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Andersen, N. T. (2015). ‘I don’t do theory, I do concept work’. Interview with Aihwa Ong. *Women, Gender & Research 1: Gender Dynamics. Chinese-Nordic Perspectives*.
- Archambault, É., & Larivière, V. (2010). The limits of bibliometrics for the analysis of the social sciences and humanities literature. In S. A. C. O. United Nations Educational (Ed.), *World social science report: Knowledge divides* (pp. 251–254).
- Arik, E., & Akboga, S. (2018). Women’s studies in the Muslim world: A bibliometric perspective. *Publications*, 6(4), 43. <https://doi.org/10.3390/publications6040043>
- Arat, N. (1996). Women’s studies in Turkey. *Women’s Studies Quarterly*, 24(1/2), 400–411. <http://www.jstor.org/stable/40004541>
- Badar, K., Hite, J. M., & Badir, Y. F. (2013). Examining the relationship of co-authorship network centrality and gender on academic research performance: the case of chemistry researchers in Pakistan. *Scientometrics*, 94, 755-775.

- Bornmann, L., & Daniel, H. D. (2008). What do citation counts measure? A review of studies on citing behavior. *Journal of documentation*.
- Bowles, G. (1983). Is women's studies an academic discipline? In G. Bowles & R. D. Klein (Eds.), *Theories of women's studies* (pp. 32–45). London: Routledge & Kegan Paul.
- Butler, D. (2016) 'Web of Science' to be sold to private-equity firms. *Nature* (2016). <https://doi.org/10.1038/nature.2016.20255>
- Butler, J. (2006). *Gender trouble: Feminism and the subversion of identity*. New York: Routledge.
- Caplar, N., Tacchella, S., & Birrer, S. (2017). Quantitative evaluation of gender bias in astronomical publications from citation counts. *Nature astronomy*, 1(6), 0141.
- Connell, R. W. (2005). Hegemonic masculinity: Rethinking the concept. *Gender & Society*, 19(6), 829–859.
- Costas, R., Van Leeuwen, T. N., & Bordons, M. (2010). A bibliometric classificatory approach for the study and assessment of research performance at the individual level: The effects of age on productivity and impact. *Journal of the American society for information science and technology*, 61(8), 1564-1581.
- Cronin, B., Martinson, A., & Davenport, E. (1997). Women's studies: Bibliometric and content analysis of the formative years. *Journal of Documentation*, 53(2), 123–138. <https://doi.org/10.1108/eum000000007196>
- Curthoys, A. (2014). Gender in the social sciences: Field of study or form of inequity?. *Australian Feminist Studies*, 29(80), 115-120.
- Çakır, S. (2011). *Osmanlı kadın hareketi*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Çakır, S. (2021). Kadın Tarihi Araştırmaları Türkiye Bibliyografyası . İstanbul Üniversitesi Kadın Araştırmaları Dergisi , (22) , 95-132 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iujws/issue/64161/971937>
- Dahlerup, D. (2015). *The development of women's studies/ gender studies in Scandinavian social science*. https://koensforskning.soc.ku.dk/dokumenter/women_in_public_life/
- Donovan, J. (2012). *Feminist theory: The intellectual traditions*. New York: Continuum.
- Erhan, Ç., & Gümüş, Ş. (2020). Opportunities and risks in higher education in the postpandemic period. *Reflections on the Pandemic*, 179.
- Filardo, G., Da Graca, B., Sass, D. M., Pollock, B. D., Smith, E. B., & Martinez, M. A.-M. (2016). Trends and comparison of female first authorship in high impact medical journals: Observational study (1994-2014). *bmj*, 352.
- Ghaffari, M., Aliahmadi, A., Khalkhali, A., Zakeri, A., Daim, T. U., & Yalcin, H. (2023). Topic-based technology mapping using patent data analysis: A case study of vehicle tires. *Technological Forecasting and Social Change*, 193, 122576.
- Ginsberg, A.E. (2008). Triumphs, controversies, and change: Women's studies 1970s to the twenty-first century. In A. E. Ginsberg (Ed.), *The evolution of American women's studies: Triumphs, controversies, and change* (pp. 9-37); New York, NY: Palgrave Macmillan.
- Graff, A., & Korolczuk, E. (2021). *Anti-Gender Politics in the Populist Moment* (1st ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/978100313352>

- Haraway, D. (1988). Situated knowledges: The science question in feminism and the privilege of partial perspective. *Feminist Studies*, 14(3), 575-599.
- Harding, S. G. (1993). *The science question in feminism*. Cornell University Press.
- Hassan, R., Chhabra, M., Shahza, A., Fox, D., & Hasan, S. (2021). A bibliometric analysis of journal of international women's studies for period of 2002-2019: Current status, development, and future research directions. *Journal of International Women's Studies*, 22(1), 1-37. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=4011499>
- Hoppen, N. H., & Vanz, S. A. (2022). The development of Brazilian women's and gender studies: A bibliometric diagnosis. *Scientometrics*, 128(1), 227-261. <https://doi.org/10.1007/s11192-022-04545-w>
- Kataeva, Z., Durrani, N., Izenkova, Z., & Rakhimzhanova, A. (2023). Evolution of gender research in the social sciences in post-Soviet countries: A Bibliometric analysis. *Scientometrics*, 128(3), 1639-1666. <https://doi.org/10.1007/s11192-022-04619-9>
- Keskin Aksay, N. (2022). Kadın, aile ve toplum ilişkisinde AK Parti'nin yaklaşım ve politikaları. İçinde N. Miş, B. Duran, & A. Babacan (Ed.), *Ak Parti ve Türkiye'nin Dönüşümü* (Vol. 2, pp. 269-309). Ankara: Seta Kitapları.
- Keskin Aksay, N. (2019). Constructing Islam, gender and class: Everyday experiences of veiled Muslim women in the public sphere of Istanbul. In S. Dwyer, R. Franks & R. Green (Eds.), *With(out) trace: Interdisciplinary investigations into time, space and the body* (pp. 189-200). BRILL.
- Kimmel, M. S., Hearn, J., & Connell, R. W. (2005). *Handbook of studies on men & masculinities*. SAGE Publications, Inc. <https://doi.org/10.4135/9781452233833>
- King, M. M., Bergstrom, C. T., Correll, S. J., Jacquet, J., & West, J. D. (2017). Men set their own cites high: Gender and self-citation across fields and over time. *Socius*, 3, 2378023117738903.
- Koç, O. (2020). A bibliometric overview of web of science research on violence against women. *Istanbul University Journal of Women's Studies*, 0(21), 19-35. <https://doi.org/10.26650/iukad.2020.22.002>
- Kováts, E. (2018) Questioning Consensuses: Right-Wing Populism, Anti-Populism, and the Threat of 'Gender Ideology'. *Sociological Research Online*, 23(2): 528-538.
- Köttig, Michaela, Bitzan, R. ve Petö, A. (2017) *Gender and Far Right Politics in Europe*. Cham: Palgrave Macmillan.
- Kováts, E. (2017) The Emergence of Powerful Anti-Gender Movements in Europe and the Crisis of Liberal Democracy. Köttig, M., Bitzan, R. & Petö, A. haz. *Gender and Far Right Politics in Europe* içinde. Cham: Palgrave Macmillan: 175-190.
- Krikos, L. A., & Ingold, C. (2004). *Women's studies: A recommended bibliography*. Libraries Unlimited.
- Krikos, L. A. (1994). Women's studies periodical indexes: An in-depth comparison. *Serials Review*, 20(2), 65-78. <https://doi.org/10.1080/00987913.1994.10764210>
- Kümbetoğlu, B. (2005). "Niteliksel Araştırmada Farklı Yaklaşımlara Bir Örnek: Feminist Yaklaşım ve Feminist Yöntem", *Sosyolojide ve Antropolojide Niteliksel Yöntem ve Araştırma*, İstanbul: Bağlam Yayınevi.

- Larivière, V., Ni, C., Gingras, Y., Cronin, B., & Sugimoto, C. R. (2013). Bibliometrics: Global gender disparities in science. *Nature*, *504*(7479), 211-213.
- Lorber, J. (2000). Gender. E. F. Borgatta & R. J. V. Montgomery (Eds.), *Encyclopedia of Sociology* (pp. 1057-1066). Macmillan Reference USA.
- Lundgren, S., Shildrick, M., & Lawrence, D. (2015). Rethinking bibliometric data concerning gender studies: A response to Söderlund and Madison. *Scientometrics*, *105*(3), 1389–1398. <https://doi.org/10.1007/s11192-015-1767-3>.
- Lutz, H., Vivar, M.T.H., & Supik, L. (Eds.). (2011). *Framing Intersectionality: Debates on a Multi-Faceted Concept in Gender Studies*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315582924>
- Lykke, N. (2001). Institutionalization—between successor-discipline and transdisciplinary challenge notes on conceptual frameworks. In N. Lykke, C. Michel, & M.P. de la Bellacasa (Eds.), *Women's studies— from institutional innovations to new job qualifications* (pp. 18–24). ATHENA Panel Report, University of Southern Denmark.
- Mack, T. (1991). A model methodology for selecting women's studies core journals. *Library & Information Science Research*, *13*(2), 131–145.
- Mahmood, S. (2012). *Politics of piety: The Islamic revival and the feminist subject*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Maliniak, D., Powers, R., & Walter, B. F. (2013). The gender citation gap in international relations. *International Organization*, *67*(4), 889-922.
- Moss-Racusin, C. A., Dovidio, J. F., Brescoll, V. L., Graham, M. J., & Handelsman, J. (2013). Science Faculty's Subtle Gender Biases Favor Male Students. In *Women, Science, and Technology* (pp. 3-14). Routledge.
- Mushtaq, R., Dastane, O., Rafiq, M., & Başar, B. D. (2023). Women financial inclusion research: a bibliometric and network analysis. *International Journal of Social Economics* (ahead-of-print).
- Van Noorden, R. (2017) Web of Science owner buys up booming peer-review platform. *Nature*. <https://doi.org/10.1038/nature.2017.22094>
- Obaid, O. I. (2023). Analysis of H-index and Papers Citation in Computer Science Field using K-Means Clustering Algorithm. *Iraqi Journal For Computer Science and Mathematics*, *4*(2), 1-9.
- Otte, E., & Rousseau, R. (2002). Social network analysis: a powerful strategy, also for the information sciences. *Journal of Information Science*, *28*(6), 441-453.
- Pine, F. (1996). Gender. A. Barnard & J. Spencer (Eds.), *Encyclopedia of Social and Cultural Anthropology* (pp. 385–398). Routledge.
- Pritchard, A. (1969). Statistical bibliography or bibliometrics. *Journal of Documentation*, *25*(4), 348–349.
- Salisbury, Lutishoor. (2009). Web of Science and Scopus: A Comparative Review of Content and Searching Capabilities. *The Charleston Advisor*. 11.
- Scott, J. (1986). Gender: A useful category of historical analysis. *The American Historical Review*, *91*(5), 1053-1075.
- Sehlikoglu, S. (2018). Revisited: Muslim women's agency and feminist anthropology of the Middle East. *Contemporary Islam*, *11*(3), 73-92.

- Sonakalan, G. (2020). Mülakat/Dr. Öğr. Ü. Nursem Keskin Aksay. *KADEM Kadın Çalışmaları Dergisi*, 9-22. <https://dergipark.org.tr/en/pub/kademkad/issue/60303/879987>.
- Song, Y., Sun, X., & Duan, W. (2023). Co-Word Analysis of First-Authored Publications Written by Top Cited Scholars of Social Work. *Research on Social Work Practice*, 10497315221148661.
- Söderlund, T., & Madison, G. (2015). Characteristics of gender studies publications: A Bibliometric analysis based on a Swedish population database. *Scientometrics*, 105(3), 1347–1387. <https://doi.org/10.1007/s11192-015-1702-7>
- Şentürk, R., Açıkgöç, A., Küçükural, Ö., Yamamoto, Q. N., Keskin Aksay, N., Özalkan, S., Asadov, A., Naeem, D., Belkız, E., Faytre, L., Taiai, M., Noorata, M., Kırkarlar, O., (2020). Marxism and feminism. In R. Şentürk vd., *Comparative Theories and Methods: Between Uniplexity and Multiplexity* (pp.249-288). Istanbul: Ibn Haldun University Press.
- Tekeli, Ş. (2016). *Feminizmi düşünmek*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Tomkins, A., Zhang, M., & Heavlin, W. D. (2017). Reviewer bias in single-versus double-blind peer review. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 114(48), 12708-12713.
- Trix, F., & Psenka, C. (2003). Exploring the color of glass: Letters of recommendation for female and male medical faculty. *Discourse & Society*, 14(2), 191-220.
- Tsay, M., & Li, C. (2017). Bibliometric analysis of the journal literature on women's studies. *Scientometrics*, 113(2), 705–734. <https://doi.org/10.1007/s11192-017-2493-9>
- Wenneras, C., & Wold, A. (2010). Nepotism and sexism in peer-review. In *Women, science, and technology* (pp. 64-70). Routledge.
- West, J. D., Jacquet, J., King, M. M., Correll, S. J., & Bergstrom, C. T. (2013). The role of gender in scholarly authorship. *Plos One*, 8(7), e66212.
- Wienke, C. (1998). Negotiating the male body: Men, masculinity, and cultural ideals. *Journal of Men's Studies*, 6(3), 255-282.
- Woodward, K., & Woodward, S. (2015). Gender studies and interdisciplinarity. *Palgrave Communications*, [15018]. <https://doi.org/10.1057/palcomms.2015.18>
- Wu, Y., Chen, J., Fang, H., & Wan, Y. (2020). Intimate partner violence: A bibliometric review of literature. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(15), 5607. <https://doi.org/10.3390/ijerph17155607>
- Yalçın, H., & Şeker, M. (2020). The effects of COVID-19 pandemic on academic researches and publications. *Reflections on the Pandemic*, 217.
- Yıldırım, İ. E., & Ergüt, Ö. (2016). Researches on the subject of “violence against women”: a bibliometric analysis since 2000. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 38(2), 311- 333. <https://doi.org/10.14780/muiibd.281417>
- Yun, B., Lee, J. Y., & Ahn, S. (2020). The intellectual structure of women's studies: A bibliometric study of its research topics and influential publications. *Asian Women*, 36(2), 1–23. <https://doi.org/10.14431/aw.2020.6.36.2.1>
- Zainab, A. N. (2008). Growth and pattern of women's studies in Malaysia as reflected by generated literature. *Libres: Library and Information Science Research Electronic Journal*, 18(2), 1-17.